

A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister jelentése a méter-mérték behozatalát tárgyazó törvényjavaslatához.

Minél nagyobb mérvben vesz részt Magyarország a világ-forgalomban, és a kölcsönös érintkezésnek minél több szálat kötik össze Európa többi nemzeteivel, annál érezhetőbbé válik szüksége annak, hogy a forgalom közvetítésére szolgáló eszközzeit, s így különösen mérték- és súlyrendszerét is egyenlővé tegye a többi nagy államok által már elfogadott rendszerrel.

Eme rendszer a tizedes mérték és súly-rendszer, mely Franciaországban, Olaszországban, Németországban, Belgiumban, Németalföldön, Spanyolországban, Portugálban, Oláhországban, Görögországban, Sveicznak némely kantonjaiban, Törökországban és a délamerikai államokban már tetteleg alkalmazásban áll, Angolországban, Oroszországban és az északamerikai egyesült államokban pedig behozatala közel kilátásban van, s így a mivel nemzetek közös mérték- és súlyrendszerének méltán tekinthető.

Már ezen körülmény is elegendő indok arra, hogy a tizedes mérték és súlyrendszer nálunk kész fogadásra találjon; de ajánlják a rendszert belső tökélyei is, egyszerűsége és könnyűsége, melylyel a tudomány és a gyakorlati élet sokoldalú követelményeit kielégíti.

A tudomány a törvény intézkedését megelőzve, már régebben magáévá tette azt, és a természettanban, a csillagászatban és a vegytanban már majdnem kizárólag a tizedes súly- és mértékrendszer alkalmaztatik.

De a gyakorlati életben is mindinkább terjed a tizedes mérték- és súlyrendszer alkalmazása. — Vaspályák építésénél és forgalmánál a méter és a kilogramm használtatik, sőt törvényeinkben is a vaspálya engedélyezési okmányok kizárólag a métert alkalmazzák; több iparos- és házi foglalkozásnál a cen-

timeter szerepel; a fél kilogramm mint vámfont, 50 kilogramm mint vámmázsa a gabnakereskedésben, a postaforgalomban és a vámügyi eljárásnál rendes súly; végre a pénzverésnél a tizedes mérték, és súly-törvényeink által már jelenleg el van fogadva.

Mindamellett a kormány a jelenlegi súly- és mérték-rendszert megváltoztató ezen fontos törvényjavaslat elkészítése és végmegállapítása előtt felhívta hazánk összes szakértő testületeit ezen rendszer czélszerűsége és gyakorlati behozatalának módozatai iránti nyilatkozatra, és kihallgatta e tárgyban a magyar tudományos akademiát, az országos gazdasági egyletet, a kereskedelmi- és ipar-kamarákat, és azonkívül a tudomány és kereskedelem köréből kiszemelt szakértőket, kik egyetlen egy kereskedelmi kamara kivételével a tizedes mérték és súly-rendszer behozatalát szükségesnek mondták.

Az ily mélyen érzett és általánosan nyilvánuló szükségnek megfelelően, nem késett többé a kormány az e rendszer behozataláról szóló törvényjavaslatot megkésztíteni, s azt az Ausztriával kötött vám- és kereskedelmi szövetség XIII. czikke értelmében egyetértve ő Felsége többi országainak kormányával a múlt országgyűlésnek be is terjesztette. Ausztriában a törvényjavaslat azóta elfogadtatott és 1871. július 23-án törvénynyé vált.

A magyar kormány által beterjesztett javaslatot azonban a múlt országgyűlés nem tárgyalhatta, s így jelenleg már annál fontosabbnak tartom a törvényjavaslat mielőbbi tárgyalását, mivel ő Felsége többi országaiban a közös egyetértéssel létrejött megállapodás szerint a rendszer 1876. január 1-jével már kizárólag fog alkalmaztatni, s így, ha a tizedes mérték- és súly-rendszernek nálunk leendő behozatala iránt gyors intézkedés nem történik, hazánk a legkedvezőtlenebb forgalomban is súly- és mértékrendszere által akadályozva leend.

Midőn az ismételt átdolgozásnak alávetett törvényjavaslatot a tisztelt országgyűlésnek alkotmányos tárgyalás végett ezenmel bemutatom, alkalmat veszek magamnak a rendszer lényegére, valamint annak viszonyainkhoz leendő alkalmazására a következőket megjegyezni.

Az új rendszer alapja a hosszóság egysége: a méter. Ismeretes, hogy eredetileg a föld délkör negyedének (quadransának) egy tizmilliomad részét nevezték méternek, s hogy a párisi nemzeti levéltárban őrzött platina-pálczát eme hosszóságnak (mètre des archives) csupán anyagi képviselője gyanánt kívánták tekintetni. — A mióta azonban meggyőződtek, hogy a levéltárbeli méterpálcza nem felel meg egészen földirati értelmezésének, s hogy a mérés tudományának fokozatos fejlődése s a mérő eszközök folytonos tökélyesbülése mellett nem is felelhetne meg most már, ha akkoriban lehetőleg pontosan és hibátlanul készítették volna is, s a mióta meggyőződtek, hogy nem helyes, egy és ugyanazon dolgot kétféleképen — elméleti feltevés és anyagi képviseltetés által — értelmezni, azóta egészen felhagytak a régebbi értelmezéssel, s megegyeztek abban, hogy a párisi levéltárban őrzött platina-pálczának hosszósága, 0 foknyi mértékletnél neveztetnék méternek. Ezt fogadták el alapul mindazon nemzetek, melyek a méter-mértékrendszert magukévá tették.

A méter-rendszernek nagy előnye nem is abban áll, hogy alapegységét földünk méreteitől akarták kölcsönözni, hanem abban, s ez okozta oly gyors megkedveltetését s világszerte elterjedését, hogy a többi mértékegységek mind ugyanarra az egy alapra, a méterre vannak fektetve, s hogy benne a tizedes számrendszer szigorú következetességgel van keresztülvive.

(Folyt. köv.)

A magyar államerdők 1874.

| | | Előirányzata az állami erdők | |
|---|----------|------------------------------|---------------------------------------|
| | | 1874. évi előirányzat | 1873. évre megállapított költségvetés |
| | | összes | |
| | | forintokban | |
| Magyarország. | | | |
| Zsarnócza | | 261.266 | 245.718 |
| Besztercebánya | | 451.303 | 448.161 |
| Körmöcbánya | | 29.611 | 25.904 |
| Breznóbánya | | 721.842 | 685.664 |
| Hradek | | 650.120 | 805.392 |
| Soóvár | | 91.485 | 98.629 |
| Szomolnok | | 217.832 | 233.997 |
| Diósgyőr | | 267.294 | 333.937 |
| Tokaj | | 12.335 | 13.823 |
| Unghvár | | 415.883 | 998.463 |
| Nagybánya (Kővárral) | | 210.403 | 251.559 |
| Sztrimbuly | | 109.789 | 184.434 |
| Bocskó | | 1,343.651 | 1,821.241 |
| Rahó | | 98.905 | 1,407.541 |
| Vissó | | 30.606 | 342.787 |
| Bustyaháza | | 558.930 | 938.969 |
| Királymező | | 81.935 | 757.616 |
| Tisza-Ujlak | | | 10.665 |
| Görgény | | 207.296 | 235.856 |
| Fogaras | | 34.440 | 63.869 |
| Kolozsvár (Nagyváraddal) | | 16.702 | 11.744 |
| Topánfalva (Zalathnával) | | 382.134 | 421.262 |
| Szászsebes (Szászvárossal) | | 484.742 | 523.319 |
| Vajda-Hunyad | | 228.181 | 256.795 |
| Lippa | | 204.206 | 343.466 |
| Pécska | | 142.046 | 166.647 |
| Lugos | | 179.572 | 286.819 |
| Rékás (temesvári faárudával) | | 136.030 | 174.345 |
| Szöreg | | 16.345 | 17.198 |
| Karansebes | | 105.724 | |
| Fehértemplom | | 40.582 | 350.430 |
| Nagy-Beeskerek | | 1.759 | 1.886 |
| Doroszló (Apatin-Palánkával) | | 170.262 | 210.658 |
| Mindszent | | 375 | 375 |
| Gödöllő | | 108.022 | 101.353 |
| Visegrád (Ó-Buda és a budai faraktárral) | | 188.561 | 178.182 |
| | Összesen | 8,200.169 | 12,948.884 |
| Horvát-Szlavonország. | | | |
| Fuccine | | 89.150 | 91.700 |
| Nagy-Tábor | | 360 | 310 |
| Bellovár | | 144.600 | 154.526 |
| Horvát-szlavon határőrvidéke | | 1,242.444 | 1,215.658 |
| | Összesen | 1,476.554 | 1,462.194 |
| | Főösszeg | 9,676.723 | 14,411.078 |
| Az 1873. évi világk. tárgyak eladásából előirányzott bev. | | | 40.000 |
| Világkiállítási költség | | | 100.000 |
| | Összesen | | 14,551.078 |

évi költségvetése.

| 1874. évi előirányzat | | | 1873. évre megállapított költségvetés | Az összes kezelésnek | | | |
|-----------------------|------------|-----------|---|----------------------|---------|-------------|---------|
| Kiadás | | | | 1874. évben | | 1873. évben | |
| rendes | rendkívüli | összes | | többlet | hiánya | többlet | hiánya |
| f o r i n t o k b a n | | | | | | | |
| 160.514 | 3.000 | 163.514 | 168.077 | 97.752 | . | 77.641 | . |
| 209.607 | 500 | 210.107 | 242.576 | 241.196 | . | 205.585 | . |
| 35.932 | 300 | 36.232 | 35.495 | . | 6.621 | . | 9.591 |
| 312.093 | 10.000 | 322.093 | 380.158 | 399.740 | . | 305.506 | . |
| 427.023 | 18.000 | 445.023 | 512.406 | 205.097 | . | 292.986 | . |
| 64.108 | . | 64.108 | 77.383 | 27.377 | . | 21.246 | . |
| 67.968 | . | 67.968 | 125.044 | 149.864 | . | 108.953 | . |
| 129.308 | . | 129.308 | 160.200 | 137.986 | . | 173.737 | . |
| 2.463 | . | 2.463 | 3.009 | 9.872 | . | 10.814 | . |
| 266.689 | 37400 | 304.089 | 648.038 | 111.794 | . | 350.425 | . |
| 162.973 | 3.000 | 165.973 | 237.073 | 44.430 | . | 14.486 | . |
| 86.441 | . | 86.441 | 167.282 | 23.348 | . | 16.152 | . |
| 234.061 | . | 234.061 | 1.784.048 | 1.109.590 | . | 37.201 | . |
| 366.151 | 50.600 | 416.751 | 823.674 | . | 317.846 | 583.867 | . |
| 131.685 | 1.500 | 133.185 | 225.740 | . | 102.57 | 117.047 | . |
| 146.200 | 2.000 | 148.200 | 881.457 | 410.730 | . | 57.512 | . |
| 281.406 | 2.000 | 283.406 | 410.123 | . | 201.471 | 347.493 | . |
| . | . | . | 10.457 | . | . | 208 | . |
| 180.109 | 40.000 | 220.109 | . | . | . | . | . |
| 26.398 | 3.000 | 29.398 | . | . | . | . | . |
| 16.443 | . | 16.443 | . | . | . | . | . |
| 294.364 | 60.000 | 354.364 | . | 128.218 | . | . | 267.348 |
| 362.150 | 59.821 | 421.971 | . | . | . | . | . |
| 167.392 | 15.600 | 182.992 | 1.780.773 | . | . | . | . |
| 165.534 | 1.000 | 166.534 | 249.464 | 37.672 | . | 94.002 | . |
| 53.575 | 4.000 | 57.575 | 55.831 | 84.471 | . | 110.816 | . |
| 151.508 | 1.000 | 152.508 | 173.857 | 27.064 | . | 112.962 | . |
| 112.204 | 3.227 | 115.431 | 91.468 | 20.539 | . | 82.877 | . |
| 898 | . | 898 | 3.168 | 15.447 | . | 14.030 | . |
| 147.430 | 61.662 | 209.092 | . | . | 169.256 | 7.681 | . |
| 106.470 | . | 106.470 | 342.749 | . | . | . | . |
| 1.300 | . | 1.300 | 1.748 | 459 | . | 138 | . |
| 66.653 | . | 66.653 | 108.091 | 103.609 | . | 102.567 | . |
| 438 | . | 438 | 438 | . | 63 | . | 63 |
| 50.898 | . | 50.898 | 57.134 | 57.124 | . | 44.819 | . |
| 110.821 | 1.000 | 111.821 | 101.416 | 76.740 | . | 76.766 | . |
| 5,099.207 | 378.610 | 5,477.817 | 9,858.369 | 2,722.352 | . | 3,090.515 | . |
| 41.826 | 1.500 | 43.326 | 45.666 | 45.824 | . | 46.034 | . |
| 604 | . | 604 | 605 | . | 244 | . | 295 |
| 109.675 | . | 109.675 | 90.124 | 34.925 | . | 64.402 | . |
| 604.628 | 69.890 | 674.518 | 623.809 | 567.926 | . | 591.849 | . |
| 756.733 | 71.390 | 828.123 | 760.204 | 648.431 | . | 701.990 | . |
| 5,855.940 | 450.000 | 6,305.940 | 10,618.573 | 3,370.783 | . | 3,792.505 | . |
| . | . | . | . | . | . | . | . |
| . | . | . | 10.718.573 | . | . | . | . |